

PARSHAT MIKEITZ 2015 - SOURCE SHEET

THE BROTHERS GO TO EGYPT - THE MALBIM EXPLAINS

1. Why did they all go to Egypt?

למה ירדו עשרה, ודי שילכו קצת מהם, ולמה אמר כי היה הרעב בארץ כנען? מצד שהם אחי יוסף ירדו כל העשרה כי היה בדעתם לבקשו שם, או שמן השמים נסתבב כך כדי לקיים חלום האלומות, ואת בנימין לא שלח יעקב, יען שהוא אחי יוסף ירא יעקב פן יקראנו אסון כאחיו:

2. How did they end up in front of Yosef?

הגם שהוא השליט על הארץ, בכ"ז היה הוא ג"כ המשביר לכל עם הארץ, שהשביר בעצמו לא ע"י פקידיים אחרים, לכן ע"י שהיה המשביר בעצמו ויבאו אחי יוסף באו לפניו, וע"י שהיה השליט וישתחוו לו אפים ארצה, ונתקיים החלום הראשון של האלומות, שהשתחוו לאלומות:

3. Were they spies or not?

לא היה שום טענה עליהם למצא עליהם עלילה שהם מרגלים, שזה לא יהיה רק אם הם ממשפחה שי"ל מלחמה עם שכניהם, והם היו בני ישראל ידועים כי הם אנשי שלום. וכן יהיה עליהם חשד אם היו באים לשם בלא עסק, אבל הם באו לשבור. וכן היה חשד אם הם לבדם היו באים מארץ כנען, אבל הם באו בתוך הבאים כי רבים באו. וכן היה חשד אם לא נודע הסבה מדוע באו לשבור, אבל פה נודע הסבה כי היה הרעב בארץ כנען:

4. The prediction of the first dream comes true....

הגם שיוסף הוא השליט על הארץ, בכ"ז היה הוא ג"כ המשביר לכל עם הארץ, שהשביר בעצמו לא ע"י פקידיים אחרים. לכן אחי יוסף באו לפניו, וע"י שהיה השליט וישתחוו לו אפים ארצה, ונתקיים החלום הראשון של האלומות.....

5. Why does it say that Yosef recognized them twice?

תחלה הכירם קצת במראה פניהם, ועוד לא הכירם לגמרי, כי עדן לא שמע קולם להכירם גם בקול. ויתנכר אליהם, עשה א"ע כנכרי להם, ע"י שדבר אתם קשות, שבזה לא ישימו לב על שהסתכל בהם תחלה כאלו היה זה מפני שראה עליהם איזה חשד, ודבר קשות כדי שיתבהלו ולא ישימו לב להכיר אותם.... והנה על מה ששאל מאין אתם לא היו צריכים להשיב רק מארץ כנען, ומה שהוסיפו לשבר אכל היו דברים יתרים, שע"ז לא שאלם כלל למה באו, רק מאין באו. ומזה עצמו מצא יוסף תואנה לחשדם כמרגלים, כי שפת יתר שידבר הנשאל לפני שרי הארץ, הם אות שמרגיש בעצמו איזה פשע ובא לנקות א"ע....

6. What are we being told in Pasuk 8? Didn't we already know these things?

ויכר יוסף את אחיו. שעתה ששמע קולם הכיר אותם בבירור, וע"י שדבר אתם קשות הם לא הכרהו:

7. Recollecting the dreams

נזכר יוסף את החלומות שחלם להם שהחלומות יעדו שלשה דברים. א] שתחלה יתחזק עליהם בחזקה, כמ"ש והנה קמה אלומתי וזה נתקיים עתה. ב] שאח"כ ישתחוו ברצון, כמ"ש והנה תסבינה אלומותיכם, וזה לא נתקיים בשלמות כי אין בנימין בתוכם. ג] שאח"כ ישתחוו לו גם אביו ונשיו, כמ"ש והנה השמש והירח, וע"ז צריך שגם אביו וב"ב יבואו אצלו, וע"כ התחיל לסבב הדבר שיבא אליו בנימין ואח"כ אביו וב"ב.

8. Did Yosef really think they were spies, or was it part of the charade?

ויאמר אלהם מרגלים אתם. התבאר אצלו בפ"י התנ"ך בכ"מ שיש שני מיני מרגלים. א] עם או שבט שצר להם המקום ורוצים לתור להם ארץ אחרת לשבת, ישלחו מרגלים לתור את הארץ שרוצים לכבשה אם טובה היא אם רעה. והתרים האלה יעברו בארץ לראות את פרי הארץ ואת הארץ, השמנה היא אם רזה וכדומה (ועל הכוונה הזאת הלכו המרגלים ששלח משה) ב] שאחר שישובו המרגלים ויודיעו כי הארץ טובה לפניהם, ושימצאו בה כל חפצם ויסכימו ללכת לכבשה, אז ישלחו מרגלים שניים, הם לא ילכו לראות טוב הארץ רק את ערות הארץ..... ועל אופן זה היו מרגלים ששלח יהושע.

ואמר להם יוסף "מרגלים אתם"..... כבר הייתם פה פעם אחד בתורת מרגלים לראות אם הארץ טובה לפניכם, ומצאתם אותה נכונה לפניכם והסכמתם להלחם עליה לכבשה, ועתה את ערות הארץ באתם לראות.....

9. The brothers deny that they are spies.....

אם שולחים מרגלים לתור את הארץ די בשישלחו מרגל אחד או שנים לא שישלחו עשרה מרגלים, שזה לא יצויר רק באחד משני אופנים, שאם התחברו כמה משפחות שונות לבקש להם מקום לשבת תשלח כל משפחה מרגל אחד, כי אין אחת סומכת על חברתה..... לכן שלח משה מרגל מיוחד מכל שבט, וא"כ אם היינו אנחנו עשרה אנשים מבני עשר משפחות שונים היית יכול לאמר שאנחנו שולחים מעשר משפחות, וע"כ אנחנו עשרה מרגלים. אבל הלא כלנו בני איש אחד נחנו, ומשפחה אחת לא תשלח עשרה מרגלים!

אולם יש עוד אופן שגם משפחה אחת תשלח עשרה מרגלים אם יתורו ארץ גדולה ורחבה ישלחו עשרה מרגלים שכ"א ירגל חלק א' מיוחד מן הארץ, וימהרו להשיב תשובה, ולפ"ז אם תופסים עשרה אנשים נכרים מפוזרים בעשרה מקומות במדינה, הגם שכלם ממשפחה אחת יש לחשדם שכ"א מרגל מיוחד.....עז"א כנים אנחנו, שכן כמו שאנחנו עתה ביחד כן אנו ביחד מיום שנכנסנו למדינה, וא"כ זה האות שאין אנו מרגלים.

10. Yosef rejects their explanation.....

ויאמר אלהם. השיב להם שכל זה טענה צודקת לברר שלא באתם על דעת לתור את הארץ השמנה היא אם רזה, שהוא מה ששולחים לרגל בפעם ראשונה, שע"ז לא תשלח משפחה אחת רק מרגל אחד. אבל אני לא אמרתי לכם שבאתם ע"ד כן רק אמרתי לכם שעתה את ערות הארץ באתם לראות, שכבר היו בכאן מרגלים והוטב הארץ בעיניהם, ואתם נשלחתם שנית לראות המקום שמשם קל לכבשה שאינה מבוצרת שם כראוי, ומרגלים כאלה שהולכים ע"ד זה הם בסכנה תמיד כי הם צריכים לרגל מקום המבצרים ומעמד אנשי החיל ומספרם, שמרגלים חרש כאלה יתפסו לרוב, וע"כ שולחים עשרה גבורים.....

ויאמרו. ע"ז השיבו תשובה נצחת. לפי דבריך באנו עשרה מפני שהלכנו במקום סכנה שבקל יודע כי מרגלים אנחנו, וע"כ שלחו עשרה גבורים למלט נפשם בעת צר, ע"ז השיבו שלא אפשר שהאב ישלח את כל בניו שילכו למקום סכנה כזו שבקל יפלו כלם בחרב וישאר אביהם ערירי, ואל תחשוב שיש לאבינו שבעים בנים והפקיר עשרה מהם, שגם אם ימותו ישארו לו ששים, כי רק שנים עשר אחים אנחנו, וגם משנים הנותרים הקטן לבד את אבינו היום והאחד איננו, ואיך ישכל האב את כל בניו לשלחם להיות צפויים אלי חרב, והוסיפו לאמר בני איש אחד בארץ כנען, שלפעמים יפקיר האב כל בניו אם הוא מושל ארץ שיעשה זאת מצד מלכותו שימסור נפשו ונפש בניו בעבורה, או עכ"פ איש שהוא בארץ מולדתו ומוסר נפשו בשביל ארץ מולדתו, אבל נחנו בני איש אחד הדיוט, וגם לא מארץ כנען רק בארץ כנען, ר"ל שהוא גר שם לא מילידי הארץ כי הוא עברי.

(יד) ויאמר אלהם יוסף הוא אשר דברתי אליכם לאמר מרגלים אתם. עתה מצא בדבריהם מופת מכריע שהם מרגלים, כי הלא יפלא איך יצויר שילכו עשרה אנשים לקנות בר בעד בית אחד, שהיה די שילך אחד או שנים, רק שעד עתה חשב שאביהם יש לו מאה בנים, וע"כ צריך בשבילם עשרה חמורים טעונים בר ומזון לכל ההמון הרב הזה, אבל עתה שנודע לי מפיהם שלא נשאר בבית רק אביכם הזקן וילד קטן, אי אפשר שישלח עשרה לשבור בר, ומזה מבואר שאין האמת כדבריכם ואינכם בני איש אחד כלל, וא"כ ודאי מרגלים אתם ואתם שלוחים מעשרה שבטים שונים: